

**R. Patris, Francisci Svarez, E Societate Iesv,
Metaphysicarvm Disputationvm, In Qvibvs Et Vniversa
Natvralis Theologia Ordinate Traditvr, Et Qvæstiones Ad
omnes duodecim Aristotelis Libros ...**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ ; [Coloniæ Agrippinæ], 1630

6 Quomodo vnum & multa opponantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94135](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94135)

videtur procedere ratio facta, nec intercedere tanta analogia: nam hæc videntur comprehendi sub vno conceptu vnus transcendentaliter sumpti: nam habent vnitatem aliquam realem, & indiuisiōem, quæ in ipsis rebus fundatur.

IV. Respondetur, hoc quidem esse probabile, præsertim quando intercedit Physica & realis vnio, vt est inter substantiam & accidens, ipsi intrinsicè inhærens: nam in tali composito, sicut est vera & physica vnio, ita est aliqualis vnitas realis, quæ licet non sit tanta, quanta est in substantiali composito: habet tamen cum illa realem conuenientiam, qualis est etiam inter illas vniones: illa ergo sufficit, saltem ad vnitatem conceptus, esto illa, sit cum aliqua analogia, quod pendet ex infra dicendis de analogia entis. De aliis verò entibus artificialibus res est magis dubia: quia non intercedit ibi vnio realis & physica, & consequenter nec indiuisio realis: ergo nec conuenientia realis in vnitatem, quæ sufficit ad vnitatem conceptus in ratione entis, vel vnus. Nihilominus tamen oppositum potest facile defendi, quia illam compositum cum aliqua coniunctione, vel coordinatione, est aliqualis vnio, quæ sufficit, vt hæc entia concipiuntur, vt aliquo modo per se vna, propter quod supra diximus, probabile esse sub ea ratione directè contineri sub obiecto Metaphysicæ; & de illis vt sic posse esse scientiam: hoc ergo etiam satis erit, vt sub vno conceptu transcendentali vnus concipi possint.

V. Atque hinc à fortiori sequitur, si diuisio illa intelligatur in priori sensu supra explicato, ita vt diuisum sit ens per se rigorosè dictum, in vnum, quod nullo modo est multa & vnum, quod est multa in potentia: sic multò magis diuidi vnum secundum communem quandam conceptum vnus per se, seu simpliciter, quia esse multa illo modo, scilicet, in potentia, non excludit vnitatem simpliciter, vt dictum est, non tamen videtur excludenda omnis analogia ab illo conceptu, quia Deus, qui in illo continetur, sicut non est vniocè ens, ita nec videtur vniocè vnus cum cæteris creaturis.

VI. Posset autem probabiliter dici, quamuis vnum, quoad positium, quod includit, vel connotat, non dicitur vniocè de Deo & creaturis, tamen quantum ad negationem inclusam, non repugnare, quod dicatur vniocè, quia alia predicata negatiua possunt vniocè dici de Deo & creaturis. Vt, verbi gratia, esse immateriale, vt præcisè dicit negationem, & carentiam materie primæ, æquè conuenit angelis, ac Deo, quamuis positium fundamentum illius carentiæ non sit in eis vniocum: sic ergo videtur dici posse de negatione diuisionis, quam dicit vnum. Dices, hoc ad summum procedere de rebus indiuisibilibus vt sic, verbi gratia, de angelo. Sed contra primò, quia si semel conceditur, vnum transcendens dici vniocè de angelo & Deo, inde sumitur argumentum, dici etiam vniocè de homine, verbi gratia, quia licet homo non sit tam perfectè vnus sicut angelus, tamen est vniocè vnus: ergo si angelus est vnus vniocè cum Deo, etiam homo erit vniocè vnus cum vtroque. Secundò ratione à priori id patet, quia vnū præcisè dicit negationem actualis diuisionis: sed hæc negatio integrè & perfectè reperitur in ente propriissimè & per se vno, etiam si compositum sit. Quod autem in substantia indiuisibili aliquid amplius præter illam negationem reperitur, pertinet quidè ad maiorem quandam perfectionem entitatis, vel vnitatis, non tamen sufficit ad analogiam in ratione vnus. Vnde, cum alias respectu huius negationis non sit propria dependentia, vel causalitas nisi ratione fundamenti, nulla videtur esse in ea sufficiens ratio analogiæ. Tertiò idem confirmatur, quia alias materia prima, esset perfectius vnum, quā substantia composita, & idem argumentum fieri potest de anima: imò & de quolibet accidente simplici respectu substantiæ compositæ, & de puncto respectu

Franc. Suar. Metaph. Tom. I.

ctu quantitatis; nam respectu omnium sequitur vnum esse analogum, & per prius dici de simplici, quamuis imperfectissimo ente.

Sed, licet hæc probabiliter dicta sint, nihilominus simpliciter dicendum est, vnum transcendens analogicè dici de Deo & creaturis; & de his omnibus, de quibus ens analogicè dicitur, quia (quidquid sit de negatione) vnum non dicit de formali solam negationem, vt supra visum est, sed entitatem seu essentiam indiuisam, & ideo vbi essentia vniocè non est, nec realis vnitas potest esse vniocæ. Item, quia, vt Aristoteles dixit 4. Metaphys. textu 2. quod ad rem artinet, idem est dicere vnum, & ens vni: ergo quod non est simpliciter ens, non potest esse simpliciter vnum: ergo, quod fuerit analogicè ens, erit etiam analogicè vnum. Hoc autem maxime habet verum in Deo, in quo non solum essentia, vt sic est alterius ordinis, sed etiam vt fundat negationem vnus, habet perfectionem quandam alterius rationis & ordinis. In illis autem entibus, in quibus licet essentia sit imperfectior, tamen vt fundat negationem diuisionis, habet quandam excessum simplicitatis, seu indiuisibilitatis, aliquo modo dici potest esse perfectior ratio vnus quoad negationem; non verò simpliciter propter rationem dictam. Et hinc rursus confirmatur quod supra dictum est, vnum non dicere de formali solam negationem; seu entitatem sub negatione.

SECTIO VI.

Quomodo vnum & multa opponantur.

I. N hac re Aristot. lib. 4. Metaph. c. 2. vnum & multa significat priuatiuè opponi. At verò lib. 10. c. 1. sentit neq; opponi relatiuè: quia vnum non dicitur ad aliud, nec contradictoriè, quia neutrum est mera negatio; neutrum enim verè dici potest, tam de his, quæ non sunt, quam de his, quæ sunt; nec mere priuatiuè, quia neutrum consistit in sola priuatione, sed aliquid dicit positium, nec denique merè contrariè, quia includunt formaliter aliquam negationem; vnde concludit, opponi quodammodo contrariè, & quodammodo priuatiuè. D. Th. autem 1. part. q. 11. art. 2. sentit hanc oppositionem magis accedere ad priuatiuam, quia vnum (inquit) opponitur multis, sicut indiuisum diuiso.

II. Vt hoc tamen amplius explicetur, considerandum est, multa dupliciter posse comparari ad vnum: primò, vt multa sunt, secundò, vt sunt aliquo modo vnum: quomodo diximus, multitudinem esse membrum diuidens ens in ea partitione, qua diuiditur in vnum & multa. Quapropter formaliter loquendo de multitudine, vt est membrum illius diuisionis, differt ab vno simpliciter dicto, tanquam imperfectum à perfectò, & ita sunt tanquam duæ rationes disparatæ & distinctæ. Sicut, si consideremus numerum sub ratione vnus quantitatis discretæ, vel ponamus, illum habere vnam rationem formalem, vt sic, distinguetur ab vnitatem tanquam quædam ratio formalis distincta à ratione formali vnus; sicut solent distingui duæ naturæ, vel species disparatæ, vel sicut distinguitur linea à puncto. At verò considerando multitudinem, vt multitudo est, & mera aggregatio plurium, sic considerare possumus, vel illud tantum, quod positium est in vnitatem & multitudine, & ita se habent ad modum totius & partis, quia multitudo ex vnitatibus hoc modo resultat, vel considerare possumus negationem inclusam, & sic vtrumque includit negationem aliquam: multitudo enim, multa positiua entia dicendo includit hanc negationem, quod vnum non sit aliud, quæ dici potest negatio identitatis; vnum verò dicit negationem diuisionis. Et ita videntur mutuo opponi priuatiuè secundum diuersas rationes: nam vnum includit ne-

H

gatio-

gationem diuisionis, quæ est de ratione multitudinis: multitudo verò includit negationem identitatis, seu realis conuentionis, quæ est de ratione unitatis. Tamen, quia multitudo includit unitatem, & requirit indiuisiōem in singulis unitatibus, quibus ipsa multitudo constat: vnum verò est contrarium non includit multitudinem, nec diuisionem, quæ est de ratione multitudinis, sed potius remouet illam, id eo simpliciter dicitur vnum opponi multitudini per modum priuationis potius, quam est conuerso.

III. Vnde licet D. Thom. supra ad 2. dicat, unitates componere multitudinem, secundum id, quod habent de entitate, non secundum id, quod habent de indiuisiōe, quod aliis locis repetit, vt quæ 9. de potent. art. 7. ad 10. & 14. hoc tamen intelligendum videtur cum proportionem, scilicet, de multitudine, quatenus positum quid est. At si considerentur omnia, quæ includit multitudo, aliter dicendum videtur: nam, vt idem D. Thom. ait 1. part. q. 11. artic. 2. ad 4. & d. q. de potent. art. 7. ad 15. *In intellectu multitudinis includitur ens diuisum ab alio*, & quod vtrumque ipsorum in se sit vnum; *Quantumcumque enim* (ait) *aliqua intelligantur diuisa, non intelligitur multitudo, nisi quodlibet diuisorum intelligatur esse vnum*, & consequenter indiuisum: sequitur ergo, vnum componere multitudinem quoad omnia, quæ sunt de ratione eius, non solum ratione positiui, sed etiam ratione negationis, quam dicit vnum: quia non solum est de ratione multitudinis, quæ res non sit alia, sed etiam, quod singule in se diuise sint, quia alioqui non componerent certam & determinatam multitudinem. Neque satis intelligo quid sibi velit Caiet. circa prædictam solutionem ad secundum. D. Thom. dicens; multitudinem formaliter ex unitatibus formaliter consergere, & consequenter ex negationibus, & nihilominus indiuisiōem unitatis non concurrere ad componendam multitudinem, in quantum exerceat priuationem diuisionis, sed in quantum habet entis rationem. Quid est enim priuationem habere entis rationem? Si enim hoc dicatur solum ratione entitatis, in qua fundatur, repugnat priori dicto eius, & rationi à nobis factæ: si autem negatio dicatur habere rationem entis, quatenus potest per modum entis concipi, sic est impertinens diuisio, quia hoc solum habet per denominationem extrinsecam, & sic negatio potius est ens rationis tantum, quam habeat rationem entis realis, de quo Caietan. loquitur.

IV. Denique comparari possunt vnum & multa in ratione mensuræ, & mensurati; & hoc modo habere possunt oppositionem relatiuam, siue illa sit relatio realis, siue rationis, quod magis videtur, quia hæc ratio mensuræ solum videtur consistere in quadam extrinseca denominatione, magisque fundari in nostra apprehensione, & vsu ac modo cognoscendi, quam in aliqua relatione, vel habitudine, quæ in re sit. Vnde D. Thom. dict. artic. 2. hanc oppositionem mensuræ & mensurati tribuit unitati quantitatiue respectu numeri, qui est in quantitate, non verò unitati & multitudini transcendentali, quod non video, cur dici potuerit, nisi in ordine ad vnum humanum, seu secundum quandam denominationem inde resultantem: nam, si res ipsæ secundum se considerentur, eandem proportionem feruat vnum transcendens ad suam multitudinem, quam vnum numerale, seu quantitatis ad suum numerum, quia est principium eius, & illam componit, vnde & per illud etiam mensurari potest.

* *
* *

SECTIO VII.

An vnum sit prius quam multa, & indiuisio quam diuisio.

I. Homine in hac re diuerso modo loquuntur de unitate & multitudine, diuisione, & indiuisiōe. Aiunt enim, unitatem natura sua esse priorem multitudine, quod est certum, & per se manifestum, tum quia per se loquendo vnum est independentes à multitudine in omni genere: non enim vnum pendet à multis, sed multa ab vno, neque vnum definitur per multa; multitudo autem definitur per unitatem: tum etiam, quia vnum est principium, & componit multitudinem; vnde etiam quoad subsistendi consequentiam non conuertuntur, nam, si est multitudo, necesse est, vt sit unitas, non verò est conuerso.

II. De diuisione autem & indiuisiōe aliqui dicunt, diuisionem esse natura sua priorem indiuisiōe, & unitate. Ita docet Soncin. lib. 4. Metaph. q. 23. ad 6. & 10. Metaph. q. 4. & Iauel. lib. q. 6. Caietan. autem 1. part. q. 11. art. 2. circa ad 4. vtrius distinctione vix intelligibilis: ait enim, quod diuisio est prior unitate simpliciter secundum se, inesse tamen intelligibili, & quod est posterior unitate simpliciter, id est, secundum esse simpliciter, quo est esse in rerum natura. Priorem partem probat, quia affirmatio est prior negatione, sed esse vnum est esse hoc, & non esse non hoc: ergo diuisio inter illa extrema contradiCTORIA præcedit naturaliter unitatem: secundum autem probat, quia negatio vnius entis ab alio, quæ est negatio realis, est posterior unitate, ex quibus rationibus intelligitur sensus prioris distinctionis à Caietano propositæ: nam per negationem in esse intelligibili videtur intelligere diuisionem entis à non ente, & vniuersiufque entis à tali non ente, quam alii vocant negationem rationis tantum: per negationem autem secundum esse rei intelligit diuisionem vnius entis ab alio, quæ vocari solet negatio realis. Sed vt ex supra dictis constat diuisio, quæ negat unitas se primo, neutra ex his est, sed est negatio diuisionis realis ipsius entis in se ipso: & de hac diuisione inquiritur, an sit prior, vel posterior indiuisiōe.

III. Et mihi quidem videtur, huiusmodi diuisionem nullo modo esse priorem secundum rem, quæ vnum, vel indiuisiōem in illo inclusam: nam, si hæc duo generatim, & in tota sua latitudine cōparemus, prius est ens aliquod esse in se indiuisum, quam quod sit aliqua diuisio vnius entis ab alio, vel alicuius entis in seipso: si verò illas comparemus in singulis entibus, vnum quodque ex natura sua prius habet in se indiuisiōem, quam diuisionem. Quæ ergo diuisio, aut in quo subiecto, dicitur aut ens secundum se prior indiuisiōe, seu unitate? Deinde, nulla est ratio, quæ cōtrarium suadeat, quia, quauis indiuisio opponatur diuisioni per modum priuationis, non propterea necesse est, diuisionem esse priorem: primo quidem, quia licet in his, quæ proprie & in rigore priuatiue opponuntur, habitus natura sua sit prior negatione, quia talis priuatio solum est in subiecto apto nato, quod natura sua prius respicit habitum quam priuationem: in priuatione autē latè sumpta, & impropria, qualis est indiuisio vnius, vt explicatū est, non est necesse, vt habitus sit prior negatione, vt licet immateriale priuatiue sumptum, negatione dicat, simpliciter prius esse immateriale in rebus, quam esse materiale, quia non dicit priuationem propriè dictam, & in subiecto apto nato, quæ se prius postulat esse materiale, quam immateriale & in homine, v.g. prius est generationis ordine, vt dentibus careat, quam quod illos habeat, quæ carentia, licet pro tempore in famæ non habeat propriissimam priuationis rationem, magis tamen